

МЕТОДИ ҐЕНДЕРНОГО ВИХОВАННЯ УЧНІВ КАНАДСЬКИХ СЕРЕДНІХ ШКІЛ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ

У статті проаналізовано методи ґендерного виховання учнів на уроках англійської мови та літератури в середній школі Канади. Встановлено, що зміст ґендерного виховання учнів під час аудиторних занять з англійської мови та літератури зорієнтований на нагромадження в учнів знань; розвиток ціннісних орієнтацій; оволодіння навичками, які сприяють ефективному засвоєнню змісту ґендерного виховання, а також практичному застосуванню набутих знань та цінностей у повсякденному житті. З'ясовано, що сукупність різноманітних методів, форм та засобів ґендерного виховання забезпечують його ефективність.

Ключові слова: ґендер, ґендерна рівність, ґендерна справедливість, соціальна справедливість, англійська мова та література.

Постановка проблеми. Одним із ключових факторів розбудови гармонійного та демократичного суспільства є виховання всебічно розвиненої особистості, яка має право та можливість досягати успіху в тій чи іншій сфері життєдіяльності суспільства, незважаючи на свою ґендерну належність. У зв'язку з цим, ґендерне виховання, покликане плекати людські цінності та якості, що сприяють самореалізації особистості, є одним із напрямів державної політики в Україні. У статті 3 Закону України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок та чоловіків» № 2866 – IV від 2005 року задекларовано завдання виховувати та пропагувати культуру ґендерної рівності серед українського населення, у тому числі шкільної молоді [1]. Таким чином, актуальним питанням шкільної освіти є розробка науково-методичного забезпечення для реалізації ґендерного виховання. На нашу думку, доцільно ознайомитися з успішним досвідом ґендерного виховання в інших країнах, зокрема Канади, якій вдалося накопичити багатий досвід ґендерного виховання в середній школі.

Аналіз актуальних досліджень. Педагогічні особливості ґендерного виховання учнів молодшого шкільного віку стали предметом аналізу вітчизняних дослідниць Н. М. Павлущенко та А. М. Шевченко, старшого підліткового та раннього юнацького віку – С. Т. Вихор. Суттєве значення для розвитку ґендерного виховання в українських школах мають праці, присвячені вивченню зарубіжного досвіду з цієї проблематики: М. І. Зубілевич та Л. І. Лушпай щодо ґендерного виховання школярів у Великій Британії, Л. О. Ковальчук стосовно ґендерного виховання учнівської молоді в Німеччині. Утім, вдалі теоретико-практичні напрацювання з ґендерного виховання в інших країнах, у тому числі Канади, потребують подальшого вивчення й осмислення.

У нашій статті ми ставимо за **метою** розкрити зміст, методи, форми та засоби ґендерного виховання в середній канадській школі на предметі

«Англійська мова та література», який належить до обов'язкових шкільних дисциплін, і специфіка якого дає можливість комплексно впроваджувати ідеї ґендерного виховання.

Методи дослідження. Для реалізації поставленої мети ми використали низку методів науково-педагогічного дослідження: вивчення навчальних програм і планів уроків англійської мови та літератури в різних провінціях та територіях Канади; теоретичні методи – аналіз і синтез для виділення та з'ясування особливостей змісту, методів, форм і засобів ґендерного виховання під час аудиторної роботи з англійської мови та літератури; метод класифікації для виокремлення груп методів ґендерного виховання, тематичних змістових груп ґендерного виховання.

Виклад основного матеріалу. Важливе місце в ґендерному вихованні учнів канадських середніх шкіл відіграє предмет «Англійська мова та література». Ця дисципліна є обов'язковою для вивчення всіма учнями. Навчальні програми з курсу є різної складності та спрямування, залежно від майбутнього професійного вибору учнів (університет, коледж, працевлаштування одразу після завершення навчання), однак основоположні принципи, знання й навички є незмінними для всіх навчальних програм з англійської мови та літератури. Разом із тим, школярам пропонується додатково вивчати факультативні предмети, які різняться відповідно до класу та провінцій чи територій: «Композиція», «Творче письмо», «Канадська література», «Тематична література», «Світова література», «Акторське мистецтво», «Журналістика», «Дослідження комунікації», «Комунікація в сфері бізнесу», «Англійська мова, література та африканська культура», «Англійська мова, література та Перші нації Канади». Під час вивчення предмету «Англійська мова та література» учні оволодівають шістьма основними **компетенціями** (читання та перегляд, комунікація та слухання, письмо та представлення думок та інформації), критичною та медійною грамотністю, які органічно інтегрують ґендерний компонент.

Аналіз **змісту** ґендерного виховання на уроках англійської мови та літератури в канадській середній школі дозволив встановити, що він спрямований на засвоєння учнями знань про: основні поняття, які стосуються ґендеру («ґендерний стереотип», «упередження», «ґендер», «ґендерна роль», «ґендерна рівність», «ґендерна справедливість», «соціальна справедливість», «архетип», «ідентичність»); минулі та сучасні соціальні ролі жінок і чоловіків, їх досягнення в сімейній, трудовій, освітній, науковій, релігійній, політичній, правовій, законодавчій, культурній сферах, у ЗМІ, рекламі тощо в Канаді та світі; ґендерні стереотипи в мові, зображеннях літературних творів, ЗМІ тощо, а також їх руйнівний вплив на самооцінку, фізичне та психічне здоров'я (низька самооцінка, булімія, анорексія, насильство, алкогольна й тютюнова залежність); булінг, ненависть та нетерпимість, свобода слова на просторах Інтернету; питання соціальної справед-

ливості, ідентичності, ролі й відповідальності кожної людини у створенні більш справедливого суспільства; жінок та чоловіків, які могли б служити позитивними еталонами для наслідування підростаючому поколінню.

Крім того, зміст ґендерного виховання на уроках англійської мови та літератури полягає в розвитку в школярів сукупності ціннісних орієнтацій, зокрема, соціальної справедливості, ґендерної рівності та справедливості, рівності прав і можливостей, людської гідності й унікальності, емпатії, поваги та чутливості до різноманітності, толерантності до відмінностей між людьми. На уроках англійської мови та літератури учні оволодівають навичками, які сприяють ефективному засвоєнню змісту ґендерного виховання, а також практичному застосуванню набутих знань і цінностей у повсякденному житті: навички критичного мислення, співпраці, роботи в команді та самостійного, творчого й мирного вирішення конфліктів та проблемних ситуацій, рефлексії, прищеплення відповідальності за свої вчинки, формування й вияву активної громадянської позиції.

Ґендерне виховання на уроках англійської мови та літератури в середніх школах Канади відбувається шляхом застосування різноманітних форм, методів та засобів. Таке розмаїття в навчально-виховній діяльності учнів дозволяє врахувати навчальні потреби та зацікавлення всіх школярів залежно від їх навчальних стилів, ґендерної, расової, культурної тощо ідентичності [2, 4–5]. Під час аудиторної роботи з англійської мови та літератури використовується широкий спектр **методів**, які можна поділити на чотири групи: методи формування ґендерної свідомості особистості; методи організації і стимулювання діяльності школярів, спрямованих на формування позитивного досвіду суспільної поведінки та спілкування з представниками обох статей; методи ґендерного пізнання, самопізнання та саморегуляції; методи контролю й самоконтролю за ефективністю ґендерного виховання.

Ґендерні знання, погляди, ціннісні орієнтації вихованців закладаються за допомогою *методів формування ґендерної свідомості особистості*. До цієї групи методів віднесемо метод обговорення літературних творів, письмових робіт тощо, міні-лекцію, бесіду, Сократівську бесіду, дебати, дискусію, круглий стіл, метод прикладу. Для формування ґендерної свідомості учнів інтенсивно використовується потенціал **методу обговорення** літературних творів, письмових робіт, пісень, кінофільмів, відео, реклам, матеріалів друкованих та онлайн ЗМІ. Неодмінною умовою застосування цього методу є ознайомлення школярів із працями авторок та авторів різних рас, етнічної належності, культури в різний час у різних частинах світу [2, 4–5; 9, 33]; змістом та сюжетом творів, які демонструють учням традиційні та нетрадиційні ґендерні й соціальні ролі, зображують протагоністів жіночої та чоловічої статі з різноманітним походженням [4, 14; 2, 4; 9, 33].

Суттєвим для реалізації цього та решти методів є оволодіння учнями навичками критичного мислення. Вони полягають у вмінні школярів

розпізнавати ґендерні, культурні, расові упередження, аналізуючи тексти за такими аспектами як мова, відносини влади (наприклад, відносини персонажів у тексті; співвідношення кількості жінок та чоловіків у творі; дотримання рівності в зображенні ролей, успішності обох ґендерів) [3, 160], перспективи, що присутні та відсутні у творі, перспективи автора, читачів та особисті перспективи в широкому контексті (з урахуванням історичних, економічних, культурних соціально-політичних факторів) [2, 51].

У канадських школах часто використовується такий інтерактивний метод, як **сократівська бесіда** (Socratic Circles). Вона є особливо ефективною при аналізі складних та суперечливих питань, оскільки стимулює учнів до глибокого та вдумливого діалогу. Розглянемо, як цей метод використовується з метою ґендерного виховання. Учні читають уривок статті Л. Сарджент «Ми хотіли б жінку-президента, але...» («We'd like a woman president but...») на тему соціальної справедливості жінок у політиці, роблять помітки до статті та складають декілька запитань стосовно її змісту. Учитель ділить учнів на дві групи, які утворюють внутрішнє та зовнішнє кола. Бесіда розпочинається із запитання вчителя стосовно соціальної справедливості для жінок. Учні у внутрішньому колі дають відповідь, чим породжують низку нових питань, які обговорюють протягом десяти хвилин. Після цього учні в зовнішньому колі оцінюють та коментують роботу учнів у внутрішньому колі, на що відводиться також десять хвилин. Потім учні міняються ролями та позиціями і працюють за попередньою схемою. Після завершення Сократівської бесіди учні пишуть один абзац з особистою рефлексією про те, як ця вправа допомогла їм отримати нові знання й навички, замислитися над проблемами соціальної справедливості для жінок і знайти шляхи їх вирішення [7, 227].

Навчально-виховне значення в контексті ґендеру має **метод прикладу**. Він сприяє підвищенню самооцінки дівчат та їх упевненості у своїх здібностях і можливостях, вихованню ставлення дівчат до себе як активних агентів суспільних змін. Цей метод також є ефективним у роботі з хлопцями, оскільки виховує в них повагу до жіночого суспільного внеску та ставлення до жінок як до рівних. Виховними прикладами є позитивні персонажів художніх творів, кінофільмів тощо, історичні особи й сучасники, учителі, працівники школи, члени сім'ї дитини тощо.

Наприклад, на уроці, присвяченому зображенню жінок-політиків у ЗМІ, учні досліджують стислі біографії жінок-політичних лідерів із ранніх часів дотепер (єгипетського фараона Хатшепсут, М. Тетчер, Х. Клінтон, К. Кемпбелл, Н. Кляйн, Н. МакКланг), ознайомлюються із міні-профілями про досягнення видатних канадських жінок (Е. Мерфі, К. Сілквуд, Р. Карсон, М. Брант, Ф. Давид, Б. Сейнт-Марі, С. Ловелейс) та визначають упередження в їх зображенні. Ці приклади показують учням неправдивість стереотипів про жіночу слабкість та пасивність. Вони надихають дівчаток брати активну участь у суспільному житті, а хлопчиків переконують у

рівності потенціалу жінок та чоловіків. Школярі також наводять приклади чоловіків, які не відповідають стереотипним уявленням про чоловічу стать (М. Л. Кінг, Н. Мандела та М. Ганді, оскільки вони пропагували ненасильницьке вирішення конфліктів) [11, 4].

У формуванні позитивного досвіду суспільної поведінки та спілкування з представниками обох статей провідну роль відведено різноплановій діяльності школярів. Це зумовлює важливість використання *методів організації і стимулювання діяльності школярів, спрямованих на формування позитивного досвіду суспільної поведінки та спілкування з представниками обох статей*. До цієї групи методів належать мозкова атака, театралізація (імпровізація, рольові ігри), театр-форум, кейс-стаді, метод проектів, метод інтерв'ю та опитування, кооперативне навчання.

На уроках англійської мови та літератури вчителі охоче вдаються до **театралізації** (імпровізації, рольових ігор) для здобуття вихованцями навичок благополучного вирішення конфліктів, проблемних завдань, критичної оцінки ситуацій та поведінки, навичок співпереживання. Наприклад, щоб вихованці змогли усвідомити, яку шкоду несуть ґендерні стереотипи «діяти як чоловік» та «бути жіночною» на створення здорових стосунків, їм пропонується **рольова гра**. Відповідно до сценарію, хлопець та дівчина вже тривалий час зустрічаються та симпатизують одне одному, однак, їм не вдається створити справедливі та турботливі стосунки. Причина полягає в тому, що вони виховані відповідно до стереотипів: хлопець повинен контролювати, а дівчина – підпорядковуватися, висувати на перший план бажання хлопця. Пара має різні плани на вечір, але їм потрібно досягти консенсусу. У першій сцені учасники повинні грати роль таким чином, щоб їх поведінка відповідала ґендерним стереотипам. У другій сцені акторам потрібно змодельовати вирішення конфлікту в атмосфері взаємоповаги та турботи про почуття та вибір одне одного. Мета цієї рольової гри полягає не в тому, щоб знайти ідеальне вирішення конфлікту, а показати для учнів негативний вплив ґендерних стереотипів та продемонструвати, які навички та ставлення потрібні для створення здорових стосунків [10, 5–7].

Інноваційним видом театралізації, який упроваджується на уроках англійської мови та літератури в канадських школах з метою ґендерного виховання, є театр-форум або театр пригноблених. Актори розігрують на сцені ситуацію, у якій людина не може отримати те, що вона хоче або потребує [6, 98]. Дія програється двічі. Під час її повторного показу глядачі можуть викрикнути «стоп» та зайняти місце однієї із пригноблених осіб на сцені й запропонувати вихід із ситуації, щоб досягти бажаного результату. Програвання ситуацій та творче, невідкладне вирішення проблем на сцені полегшують процес прийняття рішень у повсякденному житті.

Іншим методом, який дозволяє учням практично застосувати отримані знання та набуті навички в конкретних життєвих ситуаціях для вирішення

проблемних завдань, є метод **кейс стаді**. Ефективним є поєднання зазначеного методу з рольовою грою, оскільки це дозволяє максимально наблизити обставини у проблемній ситуації до реальних та стимулювати вихованців до активного прийняття рішень. По-перше, метод кейс стаді можна використовувати для моделювання ситуацій на рівні індивіда (особистість, стосунки в соціумі), оскільки він дозволяє зосередитися на емоціях, переживаннях, ставленні учнів до конкретних ситуацій. Емоційна складова цього методу дозволяє підвищити пізнавальну діяльність школярів. Учні аналізують кейс стаді із проблемами перекладання вини на невинного, сприйняття особи як «іншої», насильства як наслідку дотримання стереотипів. Вихованці визначають потенційні ризики такої поведінки та шукають кращі альтернативи. По-друге, метод кейс стаді є ефективним у моделюванні роботи державних установ, інститутів (для гендерного аналізу й оцінки їх стану та діяльності, визначення проблем і рекомендації шляхів покращення роботи).

Дієвим є **метод проектів**, оскільки він дозволяє учням проявити свій творчий потенціал відповідно до здібностей та інтересів, а також здобути навички командної співпраці, якщо проект виконується в групі. Крім того, метод проектів часто зорієнтований на використання виховних можливостей місцевої громади, що посилює відчуття належності учнів до соціуму, усвідомлення важливості активної суспільної позиції, емпатії. У якості проектів учні готують реклами-пародії, реклами, зорієнтовані виключно на жінок та лише на чоловіків, створюють серії нестереотипних розважальних мультфільмів про дівчинку-супергероя для дітей, видають стінгазети (наприклад, до Міжнародного жіночого дня школярі роблять стінгазету з різними статтями, банерами, заголовками, новинами, ініціативами місцевих жінок, кросвордами, передовою статтею), постери, комікси, колажі (зображень «ідеального» тіла жінок та чоловіків у Північно-американських журналах), проводять антинасильницькі кампанії на рівні школи, громади тощо.

Ще одним із методів організації і стимулювання діяльності школярів, спрямованих на формування позитивного досвіду суспільної поведінки та спілкування з представниками обох статей, є **метод інтерв'ю та опитування**. Він допомагає учням формувати культуру міжстатевої взаємодії, роботи з членами громади, збору та обробки первинної інформації.

Слід зазначити, що серед методів гендерного виховання учнівської молоді Канади значна увага приділяється тим, що активізують **проблемно-пошукову діяльність** вихованців і створюють умови для **кооперативного навчання**. Охопити великий обсяг матеріалу за відносно короткий проміжок часу ефективно допомагає стратегія кооперативного навчання «Мозаїка». Учні діляться на групи з 4–5 учнів, кожна група спеціалізується в певній темі (здобутки жінок у політиці, спорті, телебаченні тощо). Вивчивши своє питання, учні формують вторинні групи, у кожній з яких має бути представлено принаймні по одному спеціалісту з усіх тем. Учасники

діляться інформацією, яку вони підготували, а потім повертаються до первинних груп та обговорюють результати. Ця стратегія дає можливість учням як працювати самостійно, так і навчати інших школярів.

Кооперативне навчання виховує в учнів взаємоповагу та взаєморозуміння, створює доброзичливу та довірливу атмосферу під час заняття, що сприяє відкритості до діалогу, взаємозбагаченню ідеями, думками й цінностями. Ефективна робота в команді регулюється правилами, які встановлюють самі учні. Також групи школярів постійно переформовуються, щоб вони могли працювати з різними учасниками. Крім того, з метою забезпечення вихованцям обох статей рівних можливостей розвитку особистісного потенціалу, ролі, які учні виконують у команді (лідер, секретар, хронометрист тощо), постійно варіюються [2, 4].

Методи ґендерного пізнання, самопізнання та саморегуляції спонукають учнів до усвідомлення себе як активних агентів змін. По-перше, учні пізнають, що ґендерно-специфічна мова може створювати негативні ґендерні стереотипи та марґіалізувати жінок. Школярі вчаться рефлексувати над власним використанням ґендерно-специфічної мови, використовувати ґендерно-нейтральні терміни на письмі та в мовленні [12, 1].

Часто застосування методів самопізнання та саморефлексії передбачає анонімність і можливість ділитися інформацією за бажанням, щоб уникнути дискомфорту школярів. Наприклад, учні рефлексують про особисте ставлення до свого тіла, що є необхідною умовою долання комплексів та підвищення самооцінки. Вправа «континуум» допомагає з'ясувати власну позицію та заохочує рефлексію вихованця стосовно питань ґендерної та соціальної справедливості жінок [7, 225]. Учні малюють континуум з позначками «так» і «ні» на його краях, роблячи позначку на тій частині континууму, яка якнайкраще представляє їх відповідь на питання: «Чи складно Вам приймати відмінності між людьми?» Ця діяльність є анонімною, але важливо, щоб учні пам'ятали, де вони розмістили символи, щоб могли переглянути свою позицію наприкінці вивчення розділу. Інша діяльність «Лінзи» використовується з метою визначення різноманіття «лінз», через які людина сприймає оточуючий світ (ґендер, раса, релігія, вік, сексуальність, сімейна структура, культурне походження, дієздатність тощо), що сприяє усвідомленню учнями своєї унікальності та багатогранності [8, 149].

Методи контролю та самоконтролю за ефективністю ґендерного виховання можуть реалізовуватися в усній та письмовій формі. До усних методів належить презентація, у тому числі, з використанням мультимедійних технологій; представлення результатів проведених інтерв'ю; участь у груповій дискусії, груповому дослідженні; усне опитування, бесіди, спрямовані на виявлення вихованості та поінформованості вихованців про ґендер; педагогічне спостереження. Не менш часто використовуються письмові методи контролю та самоконтролю над ефективністю ґендерного

виховання. На заняттях англійської мови та її похідних курсів рекомендовано писати твори на тематику сталого розвитку, визначену ЮНЕСКО, до якої також належать питання ґендерної рівності [5, 8]. Це зумовлює велику кількість письмових завдань, які виконують учні: твори, есе-дослідження, есе-висловлення особистої думки, есе із висловленням особистої думки про себе, приватні листи, листи до головного редактора газети чи журналу, листи до керівників державних та міжнародних установ, біографії; ведення журналів та щоденників; письмове опитування та тестування, проведення анкетування, заповнення чеклістів.

Для досягнення цілей ґендерного виховання під час аудиторних занять з англійської мови та літератури використовуються можливості таких форм, як індивідуальна, групова та колективна. Засобам ґендерного виховання під час аудиторних занять з англійської мови та літератури також властива різноманітність. Окрім традиційного використання підручників, художніх, наукових, публіцистичних творів, опорних конспектів, вчителі використовують технічні засоби (пісні, відеоролики, кінофільми, телепередачі), Інтернет технології, фотовиставки, документи міжнародного, державного та краєзнавчого характеру. Цінним засобом ґендерного виховання є особистий досвід вихованців, їх членів сім'ї, родичів, друзів та знайомих, власні спостереження. Він, з одного боку, формує уявлення в учнів про свою індивідуальність, самоцінність, а з іншого – допомагає встановити тісніший взаємозв'язок між навчально-виховним процесом та повсякденним життям вихованців. Не менш важливим засобом ґендерного виховання на уроках з англійської мови та літератури є колектив, адже саме у співпраці з іншими учні усвідомлюють важливість партнерства та взаємоповаги для побудови гармонійного, ґендерно-справедливого суспільства.

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок. Отже, предмет «Англійська мова та література» має багаті можливості для здійснення ґендерного виховання школярів. Передусім, ця дисципліна дозволяє вивчати найрізноманітніші теми, що стосуються ґендеру. По-друге, учні засвоюють навички, необхідні для досягнення паритету статей: навички критично аналізувати й оцінювати явища, ситуації, події та вчинки, співпереживати, ефективно висловлювати й аргументувати власну позицію, враховувати та поважати інші, у тому числі, протилежні думки, комплексно та всебічно аналізувати проблеми. Крім того, широкий спектр методів, форм та засобів ґендерного виховання, які застосовуються в роботі з учнями, їх адаптація відповідно до індивідуальних навчальних потреб та інтересів школярів, мотивують до позитивної суспільної поведінки й спілкування з представниками обох статей та підвищують пізнавальну активність вихованців. Перспективи подальших розвідок полягають у дослідженні потенціалу дисциплін «Історія», «Суспільствознавство», «Дослідження Сім'ї» тощо для реалізації ґендерного виховання в середніх школах Канади.

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок та чоловіків» № 2866 – IV від 8.09.2005.
2. Atlantic Canada English Language Arts Curriculum: Grades 10–12 / Nova Scotia. Department of Education and Culture. English Program Services, 1997. – P. 4 – 5.
3. English Language Arts Curriculum Guide: English 1201 / Newfoundland and Labrador Department of Education, 2013. – P. 160.
4. English Language Arts: Grade 10. Integrated Resource Package / British Columbia Ministry of Education, 2007. – P. 14.
5. Prince Edward Island English language Arts Curriculum. Writing 421 A / Prince Edward Island. Education and Early Childhood Development English Programs. – 2011. – P. 8.
6. Secondary English Language Arts Cycle 1 / Quebec Education Program: Languages. Ministere de l'Education, 2004. – P. 95.
7. Teaching in Action: Grades 10–12. A Teaching Resource / Nova Scotia. Department of Education. English Program Services, 2011. – P. 209–234.
8. Teaching in Action: Grades 7–9. A Teaching Resource / Nova Scotia. Department of Education. English Program Services, 2007. – P. 149–157.
9. The Ontario English Curriculum: Grades 9 and 10 / Ontario Ministry of Education, 2007. – P. 33–34.
10. Media Smarts. Canadian Centre for Digital and Media Literacy. Teacher Resources. *Exposing Gender stereotypes – Lesson Plan* [Електронний ресурс]. – 7 p. – Режим доступу : http://mediasmarts.ca/sites/mediasmarts/files/pdfs/lesson-plan/Lesson_Exposing_Gender_Stereotypes.pdf.
11. Media Smarts. Canadian Centre for Digital and Media Literacy. Teacher Resources. *Mirror Image – Lesson Plan* [Електронний ресурс]. – 5 p. – Режим доступу : http://mediasmarts.ca/sites/mediasmarts/files/pdfs/lesson-plan/Lesson_Mirror_Image.pdf.
12. Media Smarts. Canadian Centre for Digital and Media Literacy. Teacher Resources. *What's In a Word? – Lesson Plan* [Електронний ресурс]. – 6 p. – Режим доступу : http://mediasmarts.ca/sites/mediasmarts/files/pdfs/lesson-plan/Lesson_Whats_in_a_Word.pdf.

РЕЗЮМЕ

Костюк О. А. Методы гендерного воспитания учащихся средних школ Канады на уроках английского языка и литературы.

В статье проанализированы методы гендерного воспитания учащихся на уроках английского языка и литературы в средней школе Канады. Для реализации цели исследования использованы методы изучения учебных программ и планов уроков по английскому языку и литературе в разных провинциях и территориях Канады, методы анализа, синтеза и классификации информации. Определено, что содержание гендерного воспитания учащихся на занятиях английского языка и литературы сориентировано на формирование у школьников знаний; развитие ценностных ориентаций; овладение навыками, которые способствуют эффективному усвоению содержания гендерного воспитания, практическому применению полученных знаний и ценностей в повседневной жизни. Раскрыто, что совокупность разнообразных методов, форм и средств гендерного воспитания определяют его эффективность.

Ключевые слова: гендер, гендерное равенство, гендерная справедливость, социальная справедливость, английский язык и литература.

SUMMARY

Kostiuk O. Gender education methods at English Language Arts course in Canadian secondary schools.

The issue of gender education methodology applied at English Language Arts course in Canadian secondary schools has been presented in this paper. The aim of the study is to analyze the content, methods, forms and means of gender education pertinent to the course English Language Arts at Canadian high school. To achieve the goal of the research, theoretical methods of analysis, synthesis, classification and study of English Language Arts programs and lesson plans in Canadian provinces and territories have been applied.

Results of our research have demonstrated that the content of gender education during English Language Arts course is aimed at students knowing about the main gender concepts; social roles and achievements of women and men in the past and present in Canada and the world; gender stereotypes and their influence upon self-image, physical and mental health; problems of bullying, hatred and tolerance; women and men who are role models for the adolescents. Furthermore, the content of gender education is targeted at students' internalization of such values as social justice, gender equity and equality, human dignity, empathy, respect, sensitivity towards diversity. Moreover, gender education is intended to teach youth to apply knowledge and critical thinking, cooperative, problem solving skills, etc.

The methods of gender education at English Language Arts classes have been classified into four groups: 1) methods of personality's gender consciousness development; 2) methods of students' activity organization and stimulation directed at formation of positive social behavior experience and positive communication among both sexes; 3) methods of gender cognition, self cognition, and self regulation; 4) methods of control and self control of gender education efficacy.

The forms of gender education used at the English Language Arts course are comprised of individual, mini-group and group work. The means of gender education constitute a broad spectrum: textbooks, literary, scientific texts, newspapers, magazines, songs, videos, films, television programmes, advertisements, websites, photo exhibitions, documents at World, Canadian, and regional levels, personal experience, team.

Thus, the course English Language Arts is characterized by rich potential for gender education due to its content and possibility to use versatile methods, forms and means. Among the perspectives of further research, we define the study of gender education at such courses as Social Studies, History, Family Studies etc. at Canadian high school.

Key words: gender, gender equity, gender equality, social justice, English Language Arts.

УДК 378:796.011.3].001.76(438)(045)

А. В. Кошура

Кам'янець-Подільського національного університету

ОСНОВНІ НАПРЯМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ СИСТЕМИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ МОЛОДІ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ПОЛЬЩІ

У статті досліджено напрями модернізації системи фізичного виховання у вищих навчальних закладах Польщі. Розкрито зміст інтерактивних методик навчання і тренування, засоби розвитку оздоровчих і рекреаційних методик навчання, використання волонтерського руху в організації та проведенні занять із фізичного виховання, спортивних заходів, популяризації олімпійського руху, застосування принципів олімпійського виховання і використання правил «Fair play» у повсякденному житті студентів.

Ключові слова: модернізація, система, організація, фізичне виховання.